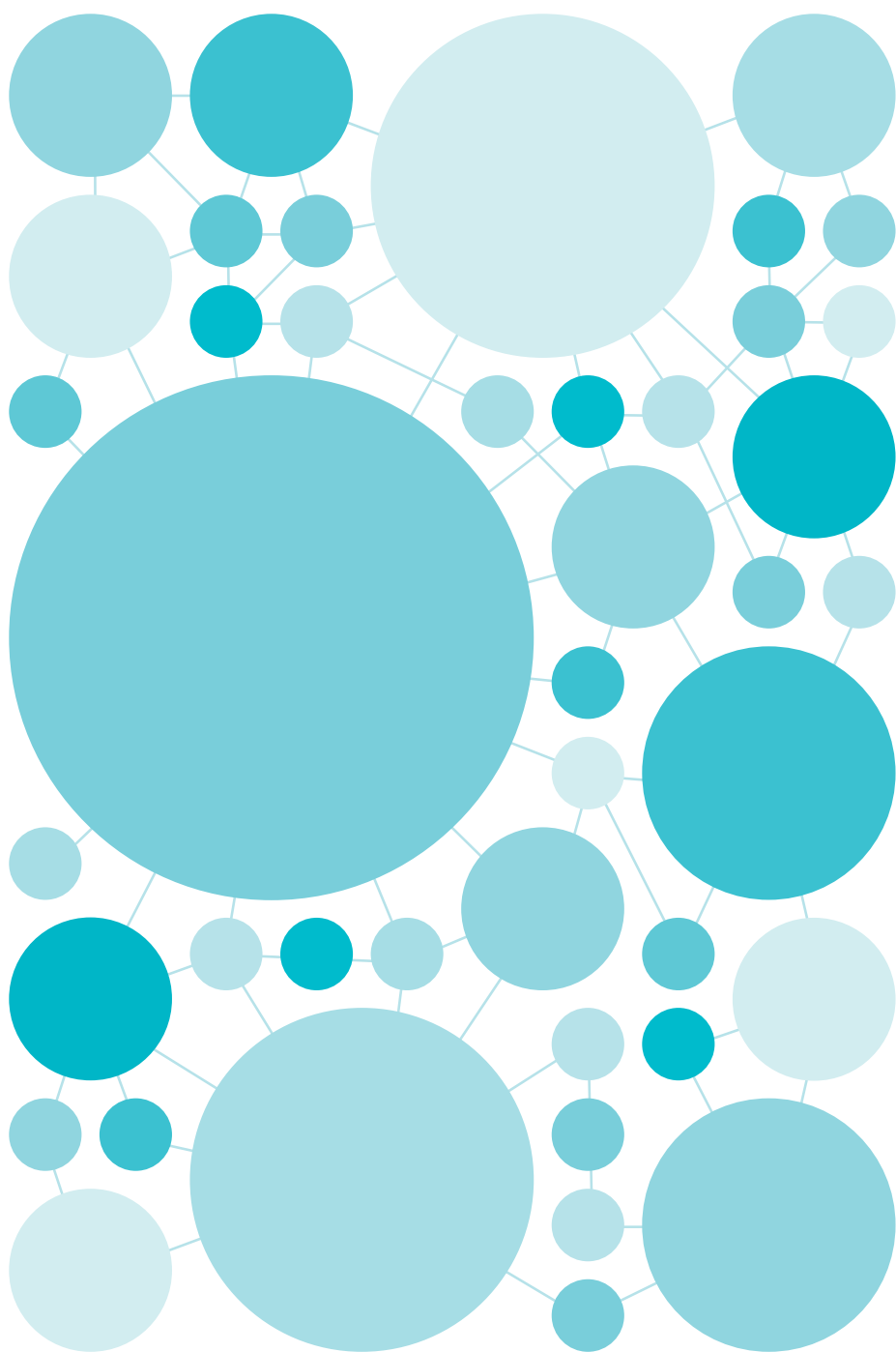

Guia tècnica sobre cooperatives

Ajuntament de
Barcelona

Economia
Cooperativa,
Social i Solidària
i Consum

Coliderat per:

 **Barcelona
Activa**

Introducció

Arreu del món hi ha 700.000 cooperatives, a Catalunya en són 4.212, segons dades de 2015, i donen feina a 41.323 persones. El 75% de les cooperatives catalanes són cooperatives de treball, encara que també n'hi ha de persones consumidores i usuàries de serveis, agràries, d'ensenyament, d'habitatge... De fet, qualsevol activitat econòmica es pot fer de manera cooperativa. N'hi ha en el sector primari, en la indústria, la construcció, el comerç, els serveis a les empreses i els serveis a les persones.

Tots els estudis coincideixen que les cooperatives suporten millor les crisis que les empreses convencionals. Així mateix, generen llocs de treball més estables i les dones hi tenen més presència. Per llei, les cooperatives han de garantir la igualtat de tracte i d'oportunitats entre socis i sòcies, i tendir a representar en els càrrecs de la cooperativa els dos sexes de manera proporcional.

En aquests darrers anys, les cooperatives s'estan comportant com a entitats molt innovadores; s'han creat cooperatives energètiques i de telefonia mòbil, d'habitatge en cessió d'ús, de consum agroecològic, de serveis de professionals autònoms, artístiques i culturals, grups cooperatius, etc.

Les cooperatives catalanes estan regides per la Llei 12/2015, de 9 de juliol. Aquesta llei les defineix com a “societats que, actuant amb plena autonomia de gestió i sota els principis de lliure adhesió i de baixa voluntària, amb capital variable i gestió democràtica, associen persones físiques o jurídiques amb necessitats o interessos socioeconòmics comuns amb el propòsit de millorar la situació econòmica i social de llurs components i de l'entorn comunitari fent una activitat empresarial de base col·lectiva, en què el servei mutu i l'aportació pecuniària de tots els membres han de permetre de complir una funció orientada a millorar les relacions humanes i a posar els interessos col·lectius per damunt de tota idea de benefici particular” (article 1.1).

Classes de cooperativa

Les cooperatives poden ser de diferents classes, segons l'activitat que les persones sòcies posen en comú o cooperativitzen (el treball, el consum o els serveis); a més, hi ha cooperatives de primer grau i de segon grau.

Entre les **cooperatives de primer grau** esmentem les cooperatives de **treball associat**, de **consumidors i usuaris**, d'**ensenyament**, d'**habitatges**, **agràries**, les cooperatives **integrals**, abans anomenades mixtes, dedicades a activitats de diferents classes de cooperativa, i les **cooperatives d'iniciativa social**, dedicades a promoure la integració laboral, la inserció, la defensa de persones o col·lectius amb dificultats i la satisfacció de necessitats no prou ateses pel mercat. La llei preveu un nou tipus de cooperativa, la **cooperativa de foment empresarial**, dedicada a orientar, tutoritzar i prestar serveis comuns a noves persones emprenedores. La seva regulació està pendent d'un reglament.

Pel que fa a les **cooperatives de segon grau**, el seu objectiu és cooperar entre els seus membres, que han de ser, com a mínim, una cooperativa i, a més, altres entitats (cooperatives o no), incloent-hi la possibilitat que siguin empresaris i empresaries individuals.

Les **cooperatives** poden ser **sense ànim de lucre**; per això cal que ho especifiquin als seus estatuts socials, reinverteixin els excedents en l'activitat, no remunerin els càrrecs al consell rector, les aportacions al capital social no meritin un interès superior a l'interès legal del diner i les retribucions de les persones sòcies no superin el 150% de les retribucions del conveni col·lectiu aplicable al sector i la zona corresponents.

Persones sòcies

Per crear una cooperativa cal un mínim de **dues persones sòcies** (físiques o jurídiques), a excepció de les cooperatives de consumidors i usuaris, que en necessiten deu. Les cooperatives que comencin amb dues persones sòcies tenen cinc anys per incorporar una tercera persona sòcia.

En una cooperativa hi pot haver diversos tipus de persona sòcia: comuna, de treball, temporal i col·laboradora. La persona **sòcia comuna** realitza l'activitat cooperativitzada i té caràcter indefinit. La persona **sòcia de treball** és la que, treballant en una cooperativa que no és de treball, accedeix a la condició de sòcia, sempre que els estatuts ho permetin. La persona **sòcia temporal** és sòcia per un període màxim de cinc anys, té els mateixos drets i obligacions que la sòcia comuna i la seva aportació al capital social no pot excedir el 50% del que s'exigeix a la resta de sòcies. La persona **sòcia col·laboradora** és la que aporta experiència, dedicació voluntària, contactes i/o capital social, té els mateixos drets i obligacions que les sòcies comunes i pot tenir dret a vot i participació en el consell rector, però no pot exercir la presidència. Si col·labora aportant capital, pot percebre un interès fix o variable, en el cas que els estatuts ho prevegin. També pot participar dels resultats de la cooperativa fins al 45% del total.

La persona sòcia pot causar **baixa** de manera voluntària, obligatòria o disciplinària. Aleshores té dret al reemborsament de les seves aportacions al capital social i al retorn cooperatiu corresponent. Els estatuts de la cooperativa han de regular com s'exerceix aquest dret al reemborsament, que no pot superar els cinc anys d'ençà de la data de la baixa.

En una cooperativa de treball poden treballar **persones amb contracte de treball**, però el nombre d'hores anuals que facin no pot superar, tret d'alguna excepció, el 30% del total d'hores anuals realitzades per les persones sòcies treballadores.

Òrgans socials

L'**assemblea general** és l'òrgan sobirà de la cooperativa. Pot debatre i decidir sobre qualsevol matèria que la llei de cooperatives o els estatuts li hagin atribuït expressament. Té competències que pot delegar al consell rector i altres que són indelegables, com ara l'examen de la gestió social i l'aprovació dels comptes anuals, l'informe de gestió i l'aplicació dels resultats, el nomenament i la revocació del consell rector; així com l'exigència de noves aportacions obligatòries al capital social. Les assemblees generals poden ser ordinàries o extraordinàries. L'assemblea general ordinària s'ha de reunir un cop l'any, en els sis mesos següents al tancament de l'exercici econòmic.

El **consell rector** és l'òrgan de representació i govern de la cooperativa. Exerceix el control permanent i directe de la gestió de la direcció, quan n'hi ha, i estableix les directrius generals de la societat, amb subordinació a la política fixada per l'assemblea general. Està format per un mínim de tres membres —excepte les cooperatives amb dues persones sòcies, en què aquestes mateixes seran el consell rector—, elegides per l'assemblea general per cinc anys. Els estatuts poden preveure que formin part del consell rector persones no sòcies, mentre no superin la quarta part dels membres d'aquest òrgan.

L'assemblea general pot acordar instituir una **gerència o direcció**, que serà nomenada i destituïda, si escau, pel consell rector.

A banda d'aquests òrgans de caràcter obligatori, les persones sòcies poden organitzar la seva cooperativa de la manera que considerin més idònia per assolir els seus objectius. Si ho consideren adient, poden nomenar una **intervenció de comptes**, que pot recaure en una persona sòcia o no.

Règim econòmic

Per constituir una cooperativa cal un **capital social mínim** de 3.000 euros, encara que els estatuts poden estipular una quantitat superior. Aquesta aportació ha de ser totalment subscripta i desemborsada.

Una persona sòcia pot fer aportacions no dineràries al capital social; el seu valor l'ha de fixar el consell rector o una persona experta independent.

Les persones sòcies responen dels deutes socials d'una manera limitada a les seves aportacions al capital social.

Els estatuts han de fixar l'aportació obligatòria mínima per adquirir la condició de persona sòcia. Tota aportació al capital social que excedeixi l'aportació obligatòria es considera aportació voluntària. Els estatuts també han d'establir si les aportacions al capital social poden meritjar un interès, que no pot excedir mai de sis punts el tipus d'interès legal del diner.

Dels excedents comptabilitzats del resultat cooperatiu s'ha de destinar, almenys, un 20% al **Fons de Reserva Obligatori** (FRO), per aportar solidesa i capacitat de creixement a la cooperativa, i un 10% al **Fons d'Educació i Promoció Cooperatives** (FEPC), que s'ha de dedicar a formació, relacions entre cooperatives, activitats per a les persones de la cooperativa i la comunitat, pagament de les quotes de la federació de cooperatives, així com a accions de foment de la responsabilitat social, incloent-hi la lluita contra l'exclusió social i per a la igualtat de gènere efectiva a la cooperativa.

Una vegada fetes les dotacions corresponents i satisfets els impostos exigibles, la resta d'excedent s'aplica, segons el que estableixin els estatuts o acordi l'assemblea general, a destinacions com ara al retorn cooperatiu dels socis, a noves inversions o als fons de reserva.

En cas de transformació o liquidació de la cooperativa, les persones sòcies poden repartir-se fins al 50% del FRO si ho preveuen els estatuts.

Avantatges

Pel seu valor social, les cooperatives es beneficien d'alguns avantatges legals. La Llei 20/1990 de règim fiscal de les cooperatives regula dos nivells de protecció: les cooperatives protegides i les cooperatives especialment protegides, cada nivell amb una sèrie de beneficis fiscals, així com aspectes relacionats amb l'impost de societats, les retencions de les persones sòcies, etc.

A més, en el moment de constituir-se, la cooperativa gaudeix d'**exempció de l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats** (ITP i AJD), i d'una **bonificació en els aranzels notarial del 50%**. La Generalitat també atorga ajuts per a la incorporació de persones sòcies, inversions, assessorament, intercooperació i per a altres iniciatives.

Així mateix, a qui vol formar part d'una cooperativa, la llei li permet **capitalitzar la prestació d'atur** per incorporar-la al capital social, sigui en forma d'aportació obligatòria o voluntària. Es pot escollir entre tres modalitats diferents de capitalització: un pagament únic, un pagament mensual per subvencionar la cotització de la persona treballadora a la Seguretat Social o les dues modalitats conjuntament.

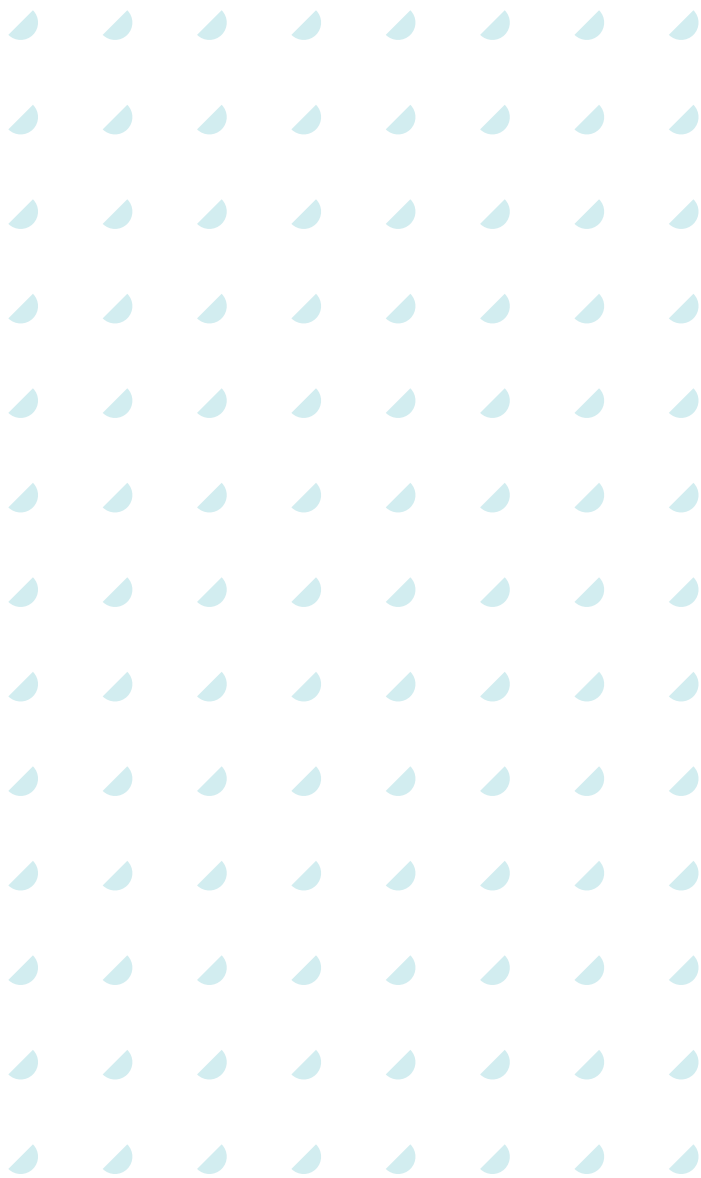
Les persones sòcies de la cooperativa poden triar entre el Règim General de la Seguretat Social i el Règim Especial de Treballadors Autònoms. En el cas que triïn el règim d'autònoms, els socis poden acollir-se a les **bonificacions de les quotes de la Seguretat Social** que preveu l'article 31, punt 3, de la Llei de suport a l'emprenedor.

Tramitació

La cooperativa es constitueix mitjançant **escriptura pública**, que ha de contenir l'acta de l'assemblea constituent i els estatuts socials, i s'ha d'inscriure en el Registre de Cooperatives.

Sempre que no superin els deu socis, les cooperatives de treball associat, de consumidors i usuaris, de serveis i agràries, es poden inscriure al Registre de Cooperatives utilitzant el **procediment exprés**. En aquest cas el Registre, un cop entrats els documents de constitució, té dos dies hàbils per emetre una resolució.

El termini per inscriure qualsevol acord en el Registre de Cooperatives és de tres mesos des del moment que es presenta la sol·licitud i la documentació preceptiva. Opera el **silenci positiu**, és a dir, si durant el termini previst no hi ha resolució expressa, la sol·licitud s'entén estimada, llevat de les inscripcions relatives al procediment exprés.

Més informació

Text íntegre de la llei de cooperatives:
cooperativest treball.coop/sites/default/files/materials/150717_llei_dogc.pdf

Adreces web

Oficina d'Atenció a les Empreses
barcelonactiva.cat/empresa

Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya
empresaiocupacio.gencat.cat

Confederació de Cooperatives de Catalunya
cooperativescatalunya.coop